

An liceat in causis fidei

est p̄tinacie signū/dūm quis assentit & defen-
dit errore/cuīus oppositā veritatē tenet ex-
plicita fide tenere. **T**enēt inq̄ vel ex publi-
ca obseruatōne vel ex cōi doctrina ecclesie/
vel ex officio seu statu suo vel ex informati-
one sufficiēti/vel ex naturali iudicio rōnis/
quēadmodū quilibz capax rōnis tenet ex-
plicite credere nedū articulos fidei si sit xpi
anus/sed etiā principia legis naturalis/q̄
sunt de primis imp̄issionibus & inscriptiōnibz
indelibilibus/et sunt p̄cepta decalogi
recepta b̄m planū & vestitū intellectū apud
oēs vtētes rōe. **N**on de prauata in quaq̄
z lege. **v** Alterū p̄tinacie signū dū quis
veritatē fidei nedū non querit cauta solici-
tudine/sz declarationē eius impedit ne ve-
niat ad lucē/maxime si consiliū fidei spāle
vel generale/ppter hoc in se vel in suis im-
pedit directe vel indirecte molestiat atq̄ p-
sequat. **vi** Alterū p̄tinacie signū dū quis
veritatē ecclesie docentes seu determinātes
odire se mōstrat & psequi verbis atq̄ facit
etiā si dicat seu ptestet se velle tenere qd ec-
clesia tenet vel determinabit. & q̄ patut est
stare iuri/q̄ si facit cōtradictat hoc ē equi-
tas simulata/q̄ duplex est iniquitas/solent
etiā q̄ libet hereticū taliter ptestari/se cas-
tholicos ē qd eos ab heresi nō excusat. **vii**
Alterū p̄tinacie signū dū quis negat
veritatē quā prius docuit. vel confessus est
nec ē pbabile q̄ sit etiā oblitus/q̄m b̄m
iura primo dicto credi dū. **viii** Alterū p̄ti-
nacie signū dū quis per declarationem
veritatis a p̄itis doctribus seu indicibns
q̄ dū facta est nibilominans repudiat nulla
penitus assignata rōne. **ix** Alterū p̄ti-
nacie signū dū quis potē pmonet seditōes
suscitat bella in pplis & regnis/ō q̄ facta ē
alicuius veritatis catholice declaratio vel
erroris reprobatio. **x** Alterū p̄tinacie
signū dū quis iurat se male mou q̄ cōtra
honorē suū quicq̄ pmittere fieri vel errore
aliquē reuocare ponit enī obice prime atq̄
veritati. **xii** Alterū p̄tinacie signū dū quis
sonet errantē & defendit iudiciale vel extra
iudiciale sc̄ies nibilominans aut scire de
bēs bunc errare. **xiii** Alterū p̄tinacie si-
gnū dū quis nō resistit erroribz dū pōti
debet/dz inq̄ vel ex officio sicut iudex vel
ex fraternali caritate sicut iūvesi/qm̄ agē

tes & p̄sētētes b̄m aplin pari pena punitē
cōsentīt aut q̄ alios dum p̄nt (vt dicit a-
non) ab errore nō renocat. **B**enīq̄ ista lati-
us declarat ockam. iiii. pte. i. dialogorum
b̄m q̄ signa potent applicatio p̄culanter
sien̄. **c**

Expliūt. xii. cōsideratōnes b̄m totidē
signa q̄bus solet aliq̄s d̄ p̄tinacia notare
cōvinci circa materiā heretice prauitatis. p-
mittēdo q̄lis sit p̄tinacie diffinitio vel rō.

Incepit tractat⁹ ma-
gistrū Johannis de Herſon. quō t̄ an liceat
in causis fidei a summo pontifice appella-
re/ seu eius iudicium declinare.

Veritētum hec assertio sit. **E**ccl̄ia
catholica. tam inre diuinis.
Quis pro mulgato q̄ etiā huma-
no quibus sacrorū canonum
ancetas innitit nulli fas est a sup̄mo indi-
ce vice aplica sede seu romano pontifice ie-
su xp̄ivitano in teris appellare. aut illius
iudicium in causis fidei q̄ tanq̄ maiores ad
ipm & sedē aplīca deferēde sunt declinare.
Arguit q̄ sic autē sanctissimi dñi mar-
tinū pape quinti in sua constitutōe ad ppe-
tuā rei memorā facit & pmulgata in con-
sistorio generali celebrato cōstan. vi. idus
martij pōnūtūtū sui anno primo. vbi re-
penēt hec assertio sicut d̄ et videt in cano-
num līa manifeste fundari.

Heguit in oppositū primo auētate
determinatōis sine cōstitutōis ge-
neralis & cibij constan. q̄ determina-
tio multipl̄ facta est & practicata. et spāli-
ter in sessione publica celebrata die. vi. ap̄i
lis/anno. Ad. cccc. xv. q̄ s̄chabēt inter cete-
ra. Et primo declarat q̄ ipsa sancta syno-
dus in sp̄ūlā sancto legitime congregata. ge-
nerale cōciliū faciēt & eccl̄ia catholica mi-
litante rep̄tans. p̄cātem a rōpo immediate
habet. cui quilibet cuīscūg status vel di-
gnitatis/etiā si papalis erit/obedire te-
net in his q̄ p̄tinent ad fidē & extirpationē
dicti scismatis & cō generale reformationē
eccl̄ie dei in capite & in mebris. Item de-
clarat q̄ quicq̄ cuīscūg status vel di-
gnitatis/etiā si papalis erit/qui manda-
tis. statutis. seu ordinatōibus aut p̄cepris
būiūs sancte synodi/et cuīscūg alterius

a summo pontifice appellare

14

concilij generalis legitime congregati/sug-
pmissus seu ad ea primisibus/factis vel fac-
tis obedire cōtum aciter cōtempserit/mi-
si resipuerit coēdigne p̄nre subiūciat et debi-
te puniaet. etia ad alia iuris subsicias si op̄
fuerit recurrendo. **E**nīceps arguit rōni-
bus ducentibus ad inconveniētia manifesta
contra ius diuinū pariter et humanū.

Equeretur enī

Primo q̄ papa nō subiiceret le-
gi diuinē vel euāgelice q̄ gene-
raliter absq̄ ei exceptōe p̄mulgata ē a xp̄o
Dat. xviii. dū loqueret ad psonā petri/si-
ent tradit ecclesia / et cūstantia textus sa-
nis indicat. Si peccauerit in te frater tuus
z̄. Sequēt. dic ecclesiē/q̄ si ecclesiā nō au-
dient. sit tibi sicut ethnicus et publicanus
z̄. Hoc aut̄ p̄n̄ est erroneum manifeste
q̄m papa est frater n̄. alioquin nō deberet
dicere pater n̄. si non simus fratres ipse et
nos. sed haberet dicere p̄ mens/vel p̄ mi-
sed nec cardinales nec ep̄os fratres appel-
lare deberet. **B**eniḡ cōstat q̄ est p̄ximus
n̄ et p̄n̄ frater nō obstante q̄ p̄ sit. **E**t
int̄g papa peccabilis. q̄m cūcūdatus ē in
firmitate. sicut notat ad Heb. v.

Propterā seco q̄ paulus egisset cō-
tra ius diuinū et humanū/dū resti-
tū petro in facie. hoc ēt publice et
corā ecclesiē cōgregatōne. sicut b̄ ad Gal.
ij. Hecēm resistēta nō fuit minor p̄uoca-
tio pauli contra petru/q̄ fuisse appellatio
ad ecclesiā. imo fuit equālēter appellatio
q̄n̄ si petrus desistere noluisse. fuisse ab
ecclesia p̄dēndus. **C**onstat aut̄ q̄ petrus
erat summus p̄tifer. et b̄m doctores cosi-
mans in fide et grā post pentēcostē. **P**ro-
pterea dicūt q̄ petrus non errabat in fide/
nec hereticabat. sed tūmō nimis diffīmu-
lanter se babebat circa obseruationē lega-
liū. dicebat iō paulus q̄ nō recte ambula-
bat ad veritatem euāgeliū / et q̄ rep̄bensibilis
erat. Ex q̄bus palā elicit q̄ summus p̄ti-
fer qui succedit petro in aplatu/rep̄hendi-
p̄t publice p̄ doctorē theologū. qui in of-
ficio p̄bcatōis succedit paulo. etia vbi nō
hereticaret erraret in fide. Et hoc silt̄ eli-
ct̄ generalius et inconcūcibilis ex auct̄re
xp̄me allegata. Si peccauerit in te frater

timis. quēadm odiū plures in sacro Con-
stan. cōclio latissime deductū est in sermo-
nibus publicis et multiplicitib⁹ scripturis
quoru copie sunt apud multos.

Propterā tercio/q̄ papa qui est
mēbz corpis ecclēse sicut hoīes **y**
alii si scandalisaret totū corpus
ipse nō esset rescindēsus vt totū corpus la-
nū fieret. cōtra doctrinā xp̄i euāgelicā/sum-
data in cūstīdū iuris naturalis **D**atib.
xviii. cū glosis et determinatōib⁹ doct̄or
in materia de scādalo/se fundantū in bac
lege diuinā et naturali.

Propterā q̄rto/q̄ petrus summus
p̄tifer nō debiūsset cōpelli redde-
re rōnem ab aplis et fratribus qui
erant in indea. q̄ visitauerat cornelij gen-
tilem. cuius tñ. oppositū d̄ exp̄sse **A**c. xi. d
cū adiisset petrus bierosolymaz. s. vbi erat
ecclesia/disceptabāt aduersus illū qui erāt
ex cūcūlōne dicentes. quare introiſti ad
viros p̄putū h̄ntes et maducaſti cū illis
et statim subiungit̄ obedietie petri r̄nſio
dās in hoc successoribus suis formā debia-
te humilitatis. quā exp̄ſſit ep̄le sue prime
ca. iii. **P**arati inquit semp ad satisfactionē
o poſcenti vos rōnem de ea q̄ in vobis eſſe
fide et spe. **Q** si in deſtrūcōne fidei summ⁹
aliquis p̄tifer volens sup̄bire/nollet hoc
facere/constat q̄ a fratribus eque posset ac-
cusari sicut et petrus.

Propterā quinto q̄ alicui iniuriaſ-
to q̄ papā sicut p̄tēnire tam in
corpe q̄ in mēbris imo et in fama
circa ea q̄ fidei sunt. non pateret in casu da-
bili aliquia defensio vel grauaminis suble-
tatio qđ est cōtra ius naturale. cui ius di-
uinū nō repugnat. **P**atet tñ cōsequētia
dato casu tali v̄fili. **S**it petr⁹ q̄ p̄dicet co-
ram papa et multitudine ppli copiosa: q̄
xp̄s fuit verus p̄pheta. iubeat tūc papa q̄
derudat in carcere eo q̄ p̄dicat istā veri-
tēm. **S**entiat petrus q̄ si appetet ad cōci-
liū generale submitēdo se eidē. q̄ ppli p̄-
tegerēt eū nec scandalizabit̄ in doctrina eius
sed manebit in recta fide/ q̄ xp̄s fuenit ver
p̄pheta. si aut̄ non appellauerit. ppli rep̄u-
tabit q̄ papa verū dicat et b̄n faciat. et ita de-
seret fide cū p̄dicatore suo. **Q**uerit in casu
si p̄terus dicere potēt concilij appello.

II 3

An liceat in causis fidei

quoadmodum paulus timet a seditionis occidi, clamavit cesare appello. Hac autem materia latissime et studiosissime persecuta est et fundauit ockam in dialogo suo, cuius solius auctor non opere tumuit, quis fuerit egregius theologus, sed innitendum est romanus suis: propterea robur et auctoritate acipiunt a sacra scriptura, cuius contemptus cuius professoribus sepe duxit et duxerit errores.

Aequeretur sexto: quod in nullo casu papae posset iudicari vel deponi per generale concilium: quia cumque criminosus esset vel scandalosus ecclesie, pars patitur, qui ex opposito sequitur oppositum. Si enim papae potest iudicari vel deponi per generale concilium, ipse poterit denunciari per aliquem vel alii quos coram concilio patitur vel futuro. Qui si vel letit grauamen inferre talibus denunciare voluntibus, non ne poterit ipsi se ponere extra manus suas vel patitur ne defacto grauet eos et opprimat iniuste, hoc autem facere est vere et equum aliter ab eodem appellare. Et hoc praeceptum est in concilio pisano per utrumque collegio et duarum obedientiarum, s. gregorij et benedicti sic in suis obedientiis nuncipatorum. **H**oc etiam praeceptum est per quosque reges et principes, qui se subtraxerunt ab obedientia illorum quos isti vel illi indicabant esse summos pontifices et in subtractione approbat sunt per sacram conventionem concilium, quedam expesse, quedam implicite vel equum aliter.

Aequeretur septimo et magis ad boiem, quod concilium generale non est supra papam: vel index pape legitimus, cum oppositum determinauit et practicauit sacra Constantiencia concilium. Non enim processum est ad inchoandum depositionem Johannis, quosque fuisse et articulus iste declaratus, sicut appareat ex actis eiusdem concilij qui alio videbantur super hoc considerare. **C**onstat autem quod ab eo hoie quod habet legitimum super eum iudicemus suos sacerdos homines siue una coetus potest rationabiliter et virgines immunitur causa fieri appellatio ad eundem iudicem. **E**t si dicatur putat aliqui fingere volunt per concilium non est supra papam, nisi quod est hereticus seu deus a side, in quo casu non est mirum inquit si concilium sit supra tales papas, quod desinet esse papam et est inferior ei hoie, et ita huius etiam

enadere illa ieiunabile christi legem. **S**i peccaverit interfrater tuus tecum. **H**oc breviter ad prius resiliat. Primo quod iobes non est accusatus vel concubitus de heretica pravitate, tamen concilium vocavit et iudicavit ipsum tamquam suum subditum. **T**hence et in toto processu usque post finiam diffinitoriam sue depositonis, reputatus est ab eodem concilio verus papa. **A**mplius non est verum quod papa eo facto quod cadit in heresim persistit latenter, sit depositus a papatu, sicut nec est verum de aliis episcopis quem admodum ista materia declarata est alibilans. Reducendo hanc opinionem ad multiplex inconvenientes, sicut ad incertitudinem ecclesiastice pollicie et susceptoris sanctoz. **E**t ad famosam bilitatem dannatae doctrine Johannis Wydell qui principali innitebat tali fundamento quod nullus eristes in pcto mortali erat papa vel episcopus nec consecrabat tecum. **E**t qui benevolentem reprobationis huius doctrine Wydell in hac parte. **I**lle vel illes cause condidunt quod pectus heresis licet reddat vobis plausum dignum depositore iuncta primacia non tantum reddit eum depositum eo facto, sed requirit humana depositio. Sicut enim nulla sanctitas quamcumque magna constituit aliquem in statu papali vel episcopali, nisi per electionem humanam de lege dei, contra opinionem validentium. Ita nulla iniurias remonet aliquem ab episcopali gradu vel papali de dei legi, si non interveniat humana depositio. **A**mplius tertio quo ad hoc arguitur, quod concilium sit under pape non heretica, immo sancti assignando causis multos in quibus aliquis episcopus verus papa poterit vel multis testibus dissimari de heretica pravitate, seu famosa heres, aut per vehementes coegeras ex opibus et conversatione dissimilabitur apud multos et graues populos quod non recte ambulat ad veritatem evangelij, aut quod lapsus est in heresim iam damnata, aut quod nouaz velut consingere, constat quod existente generali concilio vel proxime futuro, poterit idem papa judicialiter coperiri vel purgari, quod neadmodum exemplificatum est de petro, quod si noller hoc facere, putat sacerdos sua de idolatria. Nonne concilium possit pertener ad depositarios sue finiam processare, et si dicatur quod non est quod non est hereticus? **R**espondetur quod apud incolas ecclesie ubi cit-

a summo pontifice appellare

14

ca ea que facti sunt fallere potest falli. si le est
indictum de his quod non appareret et quod non sunt.
Et pro hoc elicit manifeste fruola missio
dicentum papam non subiecti correctioni frater
ne aut iudiciali iusse a Christo ubi prius. Si
peccarent tamen.

Esqueret octavo et ad hocem mul
tiplex inconveniens in eis quod facta
sunt et quod adherentes predicte assertio
nullatenus existimandi sunt coegerem velle.
Et primo quod Iohannes olim viceimperie
tus reputatus est adhuc papa sicut prius
erat quod scilicet dominus dominus martinus
non est legitime electus neque papa. Quod idem
dominus noster et suum collegium noluit ea quod con
ciliariter facta sunt per sacramentum. Constat. con
cilium innuolabilitate obseruare cuius tamen op
positum idem dominus noster plures palam dixit
quod imaginator non est confirmatus in imperio.
quod grauiter peccat attendentes predicta: qui
dant obedientiam domino nostro summo poti
fici tamquam pape. Enimque petrus de luna fuis
set iniuste et per eam accusatus in concilio
de materia heresis praecipue et principaliter.
Nam in quadam constitutione quod de verbo ad
verbū ponit in actis concilij ipse conatus
fuit determinare quod nunquam licet est aut fu
rit facere subtractionem ab eo neque ab aliquo ve
ro papa fundas se in hoc quod papa non habe
at superius iudicium in terris. nec potest ab aliquo
indicari. Decimus reputata fuit hereticalis
constitutio ita de plurimis inconvenienti
bus dicere.

Ostremo dimis
p is illis quod sunt in facto circa iu
stificationem vel iustificatiōnē ap
pellatis dominorum polonoū. nam multa hinc
erit diversa imo aduersa et contraria vi
dent afferi. circa quod theologicum negotium non
versat nisi per quanto sub regulis generalibus
et authenticis dare est ars. sicut et data est/con
vincidi aliquem de ceteris et autoritate here
ticalitatis. Conuertat tandem inquisi
tio particularis quoniam circa ultimā particulā
suam que sibi habet. quod nullus fas est tamen. Illū
us videlicet apostolicē sedis seu romani pon
tificis iudicium in causis fidei. quod tamquam maio
res ad ipsum regalem apostolicam deferentes sunt
declinare.

Antiqui sicut
piciat qui minus ista particularia re
putant sustinibilem precedentem
qualificantes eam quod est palam hereticalis et
totius ecclesiastice hierarchia circa fideli de
fensionem seu conservationem finalem et resolute
nam subversiva. Mutat autem fundare dictum suum in aliquibus positionibus quod
reputant catholicas ventates.

Prima propositio.

In causis fidei iudicium iniunctum debet infalli
bili regule. sic quod ultimus et supremus iudex
cui sine necessario standum est tamquam vere
catholicus non sit a fide deniabilis. alioquin
staret in casu quod hoeres obligarent assentire
contra fidem.

Secondum propositio. In causis fidei non ha
bet in terra iudex infallibilis. vel qui non sit
deniabilis a fide de lege contra ipsam ec
clesiam universale vel concilium generale eam
studiante representans.

Tercium propositio. In causis fidei nul
lus particularis homo quod suam determina
tionem potest de positione non heretica facere
hereticam. sicut nec de catholicis non carbo
licam. ita nec papa nec episcopus et vere lo
quendo potest positionem aliquam hereti
care. Possunt tamen positionem aliquam que
videtur aliquibus non heretica declarare
quod sit heretica et hoc iudicialeiter. sicut
doctores scholastice hoc faciunt vel doctrin
aliter. Et hoc appellatur facere articulū dis
uersimodetamen quia pape determinatio
penalis extendit se ad omnes fideles sed episcop
alis tamen modo ad subditos suos ut potest est
episcopalis.

Quarta propositio. In causis fidei nul
la determinatio iudicialelis episcopi nec pa
pe solius potest est episcopi vel pape ligatus
deles ad credendum quod ita sit de ventitate fi
dei. sicut pretendit sua declaratio. quoniam tam
papa quam episcopi deniabiles sunt a fide obligati tamen
subditos sub pena excommunicatiois talis deter
minatio. quod non dogmatizet et oppositum talis
determinatiois nulli appareat manifesta ratione
repugnanti vel per placitam scripturam vel per rene
lationem. vel per ecclesie seu generalis concilij
determinationem.

Articuli contra

Quinta p̄positio. In causis fidei sicut potest declinare iudicium episcopi appareat, deinceps a fide, et requiri iudicium papae, sic de papae respectu generalis concilij suo modo dicimus. Et hoc est ad formam insinua sequens ex p̄missis iuncto quod apud summum pontificem et eius sedē romana, p̄t esse quoniam grantias personarum in sacris līris, et in vera fide, probatorum magis quod apud quidam ex ipsis qui generalia h̄bent studia sacre scripture et aliarū facultatū.

Sexta p̄positio. In causis fidei illa causa dicitur maior esse, non quod est de re maiori, sicut de trinitate et unitate personarū, sed quod difficultas est et ambigua ad determinandū iuxta textū scripture Exodi. xviii. Deut. xxiij. Et h̄i, paral. xix. In quibus fundat canones dicentes quod cae maiores fidei sunt ad sedes apostolicam referende.

Septima p̄positio. In causis fidei potest ratione causa dicitur maior apud aliquem episcopum vel diocesum, quod apud alium episcopum vel diocesum non reputabatur esse maior, vel ad superiorēm licet ad papā remittenda, quod scilicet apud eamē episcopum vel diocesum propter abundantiam theologorum causa talis non reputabatur difficultas vel ambigua, sed quod scripturā iam dānata vel approbata.

Octava p̄positio. In causis fidei non minus aliquā occurrendum est siue per episcopum vel per summum pontificem siue per generale concilium, dum cernunt originis scandalū et errores crudeles et impie contra pacificū convictus christiani populi, qui maxime consistit in observatione mandatorū dei, de servādo iuramenta, et de non interficiendo homines auctoritate propria, et de non portando ad usurā, vel de non rapiendo, vel de non adulterando, quod dum insurgunt errores contra aliquos de articulis fidei, quod non sunt in symbolo. Formāt igit rōne sua qui potestā particularē impugnat, iuxta p̄positores p̄missas, p̄sertim iuxta quinq̄ primas, fas ē in casib⁹ cōcēnitib⁹ casis fidei declinare illius iudicium, quod repiret denūs a fide, vel eis quod fidei sunt cum suis consilia, et vobementer suspectus, per apta signa nimis dissimilatiois, vel acceptiois personarū vel aliunde multis modis, sed (loquendo sicut reverēta) starer aliquē summū pontificē cum suo collegio sic posse desicere circa ea quod fidei sunt, queāmodū petrus et alijs apostoli de-

fecerūt in passione, immo quod minus videtur sicut petrus deficiebat nec recte ambulabat ad veritatem euāgelij, et reprehēsibilis erat dum paulus sibi restituit in facie ac pincide dedebat iudicium, ergo fas ē interdū summi pontificis iudicium in causis fidei declinare.

Necāt dicta sunt vel argumentata magis ad veritatis inquisitione, quod ad alicuius p̄serti sanctissimi domini Martini pape reprehēsionē, attēto quod constitutio sua quā ad illa quod fundat in facto, non iacet sub theologica representatione. Et quā ad alia quod ius p̄cēnit, sicut est p̄dicta p̄s excepta. Diceret benignoli sui quod non obstatibus allegatōib⁹ in oppositum, illa potest suscipe rōnabilitē et verā interpretationē, sicut recipiunt p̄stitutioēs positive decretis inserte quod innitit. Sic intelligendo quod non ēfas appellare a papa vel erudi ciū in causis fidei declinare, non quod p̄ oī et in oī casu, sed quod facit id quod in se ē, et quod non appetet deūi a fide, sed ambulat recte ad veritatem euāgelij, sine gloriarū acceptōne, quē admodū in p̄ficio et narratōe sue p̄stitutioēs dicit ēē faciendū et summū pontificē, et quā ita fecit affirmat. Nam p̄stitutioēs, leges enim Arist. ferunt vlt̄, quāvis in aliā casu dubili pati p̄nt instantiā. Porro dñs n̄ tollere poterit efficaciter suspiciones, similitudine quod contra sanitatem suā fieri possit, si dicta sua factis cōpenseret, hoc est si sponte nullo inquietante dānet doctrinā illam pestiferā et crudelē contra polonos cum sibi talibus, cum tali celeritate et rigore, qualez fidei materia vergens in scandalū et p̄nicē reipublice postulat et requirit, per cuius abiectione quamvis acceptōne personarū.

Finis tractatus magistri Johannis de Her son sacre pagine p̄fessoris extimū, quod et auctoritate in causis fidei a summo pontifice appellare seū eius iudicium declinarē.

Sequitur libellus eiusdem doctoris, articulorum theologiconum et scholastice cōpositorū contra petrum de luna ad cōvincendū eū fuisse et esse notorū hereticū, et prima citer errasse et errare et catholicā et euāgelica veritatē sup p̄tāre et auctiō ecclēsie. Et attingit duas tractatus. In primo ponunt generales articuli. In secō spales et subsumpti spāliter ex generalibus.